

”Sain äidin takaisin viime hetkellä”

LAURA YRJÄNHEIKKI, 23, tietää, mikä helvetti äidin alkoholismi on. Hänen äitinsä **SARI ESKOLA**, 44, joi vuosia. Kaksi vuotta sitten Sari lopetti juomisen ja on siitä lähtien korjannut välejään läheisiin.

Laura Yrjänheikin mielestä alkoholismi satuttaa eniten alkoholistin läheisiä.
- He kärsivät kaiken selvin päin.

"JUOMINEN MUUTTI MINUT TUNTEETOMAKSI OMIA LAPSIANI KOHTAAN. AINOA RAKKAUTENI OLI ALKOHOLI."

Kymmenvuotiaana **Laura Yrjänheikki** alkoi kantaa huolta äidin juomisesta.

Viikonloppuöisin tyttö kurkisteli sälekaihdinten raosta, näkykö äitiä. Jos ei näkynyt puoli kahdelta, Laura tiesi, että äitiä voi odottaa kotiin vasta puoli neljältä. Silloin Rovaniemen viimeiset kapakat sulkivat ovensa. Joskus äiti ei tullut silloinkaan, vaan vasta aamulla.

- Yleensä hän kyllä tuli yöllä, mutta hänellä saattoi olla matkasaan juoppolauma, joka ryyppäsi

meillä aamuun saakka.

Vaikka Laura odotti äitiä kotiin, hän myös pelkäsi, mitä sitten tapahtuisi. Koskaan ei tiennyt, tuleeko äidille ja isäpuolelle humalapäissä tappelu. Tilanteita rauhoittamaan tarvittiin pari kertaa poliisia.

Tappelut eivät olleet Lauran mielestä pahinta. Pahinta oli pelko ja huoli, jonka äidin poissaolo synnytti. Tuleeko äiti takaisin? Miten heille käy, jos ei tule? Kymmenvuotias Laura oli lapsista vanhin. **Paula** oli yhdeksän, mutta **Sara** vasta yksivuotias.

LAURA OPPI lukemaan äidin tunneskaalaa; maanantai ja tiistai menivät joko hyvällä mielellä tai katuvaaisena. Keskiviikosta eteenpäin äidin pinna alkoi kiristyä, ja se helpotti vasta työviikon jälkeen perjantaina, ensimmäiseen kaljaan.

- Jollain tavalla tiesin jo silloin, että äitin juominen ei ole ihan normaalia. Tarkkailin häntä: tiesin, että se ei koskaan jää yhteen kaljaan.

Oli rauhallisempiakin kausia, esimerkiksi silloin, kun äiti odotti kuopusta, **Santeria**. →

Kun Santeri oli yksivuotias, asiat alkoivat mennä pahasti pieleen. Äiti ja isäpuoli erosivat ja lapset jäivät äidille. Mutta oikeasti he jäivät 12-vuotiaan Lauran kontolle. Laura kuljetti pieniä päivähoitoon, haki kapakassa istuvalta äidiltä rahaa, osti ruokaa. Äidin juomisessa ei ollut hohtia, mutta Laura piti kulisit pystyssä.

Se ei kovin pitkään auttanut. Joku teki heistä lastensuojeluilmoituksen. Ehkä päiväkodissa kiinnitettiin huomiota siihen, että lapset näyttivät pyörittävän tätä perhettä. Ehkä koulussa pohdittiin, mitä Lauran koulunkäynnin takkuamisen takana oli.

Ilmoituksesta seurasi huostaanotto, jota Laura vastusti raivokkaasti. Lapset asuivat neljä kuukautta ensi- ja turvakodissa. Sen jälkeen Laura ja Paula sijoitettiin omalle isälleen ja Sara ja Santeri omalleen. Juuri sisarparven hajottamista Laura oli pelännyt eniten.

– Muistan viimeisen yön, ennen kuin Sara ja Santtu muuttivat Pietarsaareen isänsä luo. Otin molemmat viereeni nukkumaan. Kaksivuotias Santtu sanoi minua äidiksi.

Nykyisin Laura ajattelee, että huostaanotto oli luojaan lykky. Vastuu sisaruksista alkoi siirtyä pois hänen harteiltaan.

Laura ja Paula muuttivat nimellisesti isän luo, mutta todellisuudessa he asuivat kahdestaan. Isä toi heille ruokaa, mutta muuten tytöt pyörittivät huushollia itse. Laura oli 15, kun alkoi seurustella Mikan kanssa, ja pian Mika muutti saman katon alle.

ÄITI JATKOI

rankkaa juomista. Saattoi mennä viikkoja, ettei Laura kuullut hänestä. Lauran tunteet menivät vuoristorataa suuttumuksesta huoleen. Yhtäältä hän toivoi äidin kuolevan, toisaalta hän oli huolesta sairas. Juodessaan äiti ei vastannut lasten puheluihin, mutta Lauran oli pakko saada tietää, oliko hän hengissä. Laura laittoi numeronsa tuntemattomaksi, ja kun äiti vastasi, Laura karkaisi puhelun. Hän ei halunnut näyttää äidille, miten huolissaan oli.

Suuttumus kääntyi vihaksi, kun Laura oli kaksikymmentä ja odotti esikoistaan. Siihen asti hän oli puolustellut äitiä kaikille. Jopa Santulle, joka ihmetteli, eikö äiti välitä, kun ei halua tavata.

Laura vihasi sitä, millaiseksi alkoholi muutti hänen äitinsä. Hän oivalsi myös, että äidistä ei tule kohtuukäyttäjää millään ilveellä.

tät. Et näe minua ja tyttöä enää koskaan, jos jatkat juomista. Mutta jos päätät lopettaa, tuen sinua kaikessa.

Se oli vaikeinta, mitä Laura oli koskaan sanonut kenellekään. Hän oli kerännyt vuosia rohkeutta näihin sanoihin, ja hän oli tosissaan.

Kun äiti sanoi, että haluaa lopettaa, Laura ryhtyi etsimään sopivaa hoitopaikkaa. A-klinikalle hän ei ai-

muutti äitiä, meni kuukausia, ennen kuin hän lakkasi pelkäämästä retkahdusta.

Nykyisin Laura ei enää pelkää sitä. Pelosta pääsemiseen on auttanut Avominnen tarjoama terapia alkoholistien läheisille. Siellä Laura on oivaltanut, että hänen elämänsä ei riipu äidin hoidon onnistumisesta. Että hänellä on oma elämä, jonka hän saa elää niin kuin haluaa – ei äidistä huolehtien.

– On ihanaa, että äiti on raitistunut ja mukana elämässäni. Mutta juominen tai juomattomuus ovat äitien omia päätöksiä. Miun päätökseni on se, että jos äiti alkaa juoda, en ole hänen kanssaan tekemisissä.

Tärkeä muutos Laurassa itsessään on se, että hän uskaltaa olla välillä heikko.

– Olen saanut oman elämäni eheytyä. Voin nykyisin joka päivä sanoa Mikalle, että olen onnellinen – ja olen sitä seuraavana-kin päivänä.

”KUN PIKKUSISARUKSENI SARA JA SANTTU MUUTTIVAT PIETARSAAREEN ISÄNSÄ LUO, SANTTU OLI KAKSIVUOTIAS, JA SANOI MINUA ÄIDIKSI.”

Hän ei voisi luottaa vauvaansa Liinua äidin hoitoon. Hän ei ylipääntään halunnut Liinun olevan tekemisissä juovan äidin kanssa.

Liinu oli kuukauden ikäinen, kun äiti näki hänet ensimmäisen kerran. Silloinkin äiti oli humalassa.

Mutta Laura oli muuttunut. Hänestä oli tullut ehdoton.

– Katso tarkkaan, mitä mene-

tä halunnut, sillä siitä hoidosta tämä oli livennyt jo kaksi kertaa.

ELOKUUN LOPUSSA 2009 Laura ajoi äitinsä Avominne-hoitoon. Äiti tarisi krapulassa pelkääjän paikalla. Ilman sukkaa, Laura huomasi ärsyyntyneenä.

Se oli äidin viimeinen krapula. Vaikka Laura näki, että hoito

Lapsena Laura halusi luottaa äitille. Kun äiti sanoi illan tullen lähtevänsä varastamaan joulu-kuusta metsästä, Laura halusi uskoa siihen, vaikka näki äidin lähtevän korkokengissä.

ÄIDIN TARINA alkaa siitä, kun hän joi ensimmäisen humalansa 15-vuotiaana. Sari Eskola joi alusta asti eri tavalla kuin kaverit.

– Kiskoin kaksin käsin, aina örvellyskuntoon, kun kerran kuussa otettiin. Siinä ei tosin ollut miun mielestä mitään outoa.

Alle parikymmppisenä Sari löi hynttyyt yhteen poikaystävänsä kanssa. Laura syntyi, kun Sari oli 21, Paula vuotta myöhemmin. Ero miehestä tuli, kun tytöt olivat yksi- ja kaksivuotiaita.

Sari muistaa olleensa tarkka siitä, että kotiin ei hankittu kaljaa. Juominen oli helppo rajata niihin viikonloppuihin, kun tytöt olivat isällään.

Kun tytöt olivat vielä alle kouluikäisiä, Sari yritti avoliittoja muutama otteeseen. Suhteet eivät kestäneet. Yksi joi liikaa, toinen oli mustasukkainen, kolmas petti. Yksi avomiehistä, Sariä parikymmentä vuotta vanhempi raitistunut alkoholisti, näki, että Sarin tapa juoda oli alkoholistinen. Sarilta sellainen puhe meni toisesta korvasta

ulos. Hänellä oli nimittäin homma hallussa.

Kun tytöt olivat pikkukoulu-
laisia, Sari rakastui tulisesti. Suhde oli myrskyisä. Sarin silmät olivat välillä mustana, koska kovassa humalassa tilanteet karkasivat käsistä. Lapsia syntyi kaksi lisää, Sara ja Santeri. Parisuhde vei siinä määrin Sarin voimia, että hän ei kerinnyt ajatella, miten levoton kotielämä vaikutti lapsiin.

Kun ero tuli, Sari ei välittänyt enää mistään. Hän yritti itsemurhaa lääkkeiden ja alkoholin yhdistelmällä ja joutui sen seurauksena maksansiirtoon. Juuri ennen leikkausta ilmeni, että maksa-arvot olivat parantuneet. Leikkausta ei tarvittu. Se oli ihme.

– Siitä päätin, että maksani kestää mitä vain. Bileet siis jatkuivat ja juominen alkoi olla päivittäistä. Jätin Lauran ja Paulan katsomaan pienempien perään, sillä ajattelin 11–12-vuotiaiden olevan ihan päteviä lapsenlikkoja.

TÄNÄÄN SARI tietää tuolloin liukuneensa tilaan, jossa ei näe omaa juomistaan realistisesti eikä liioin sitä, miten se vaikuttaa muihin. Sari oli vanhempiensa mielestä alkoholisti, ja he patistivat häntä hoitoon.

– Alkaa viitsikö, olen vain tuuri-juoppo. Ei parin viikon kännit ketään haittaa, väitän. Vain ohimenevästi mielessä häivähti, että onkohan tämä oikeasti normaalia.

Se ohimenevä häivähdys tuli siitä, että sosiaaliviranomaiset puutuivat perheen tilanteeseen ja ottivat lapset huostaan.

Huostaanoton jälkeen Sari yritti lopettaa juomisen. Kuukauden hoitajakso päihdekliniikalla katkesi kahteen viikkoon, kun hoito ei tuntunut omalta jutulta. Juominen tuntui, ja siinä meni kaksi vuotta samalla huikalla.

Sen jälkeen tuli toisenlainen vaihe. Sari sai laitettua korkin kiinni omin avuin. Hän teki vanhainkodissa kolmivuorotyötä ja meni vapaapäivinä toiseen vanhainkotiin ekstraamaan. Näin jälkikäteen Sari

näkee yhtiöpäisen työnteon yrityksenä päästä juomisesta. Sellaisella työtahdilla Sari veti itsensä piippuun kahdessa vuodessa.

Ratkaisu käveli vastaan nuoruudenrakkauden muodossa. Rakastunut Sari irtisanoutui työstään ja asunnostaan. Muuttokuormaa pakatessa tuli puhelu mieheltä.

”OLIN TOTTUNUT AJATUKSEEN, ETTÄ JUON, KOSKA OLEN PASKA IHMINEN, POHJASAKKAA. OLI VAPAUTTAVAA PUHUA SAIRAUDESTA.”

Älä tulekaan, mies sanoi. Miehen suku pani kamppoihin; Sarilla oli liian huono maine heidän silmissään.

Vapaa pudotus alkoi taas. Sekavien vuosien aikana Sari asui milloin kenenkin miespuolisen juomakaverin nurkissa, ja usein näistä tuli hetkeksi seurustelukumppaneita. Yhden kanssa Sari kävi naimisissakin. Liitto solmittiin kolmen promillen humalassa. Vuosin mahtui pahoimpitelyjä ja läheltä piti -hengenlähtötilanteita.

Tällaisen sekavuuden keskelle tuli puhelu Lauralta. Sarista oli tullut isoäiti. Sarille ei tullut mieleenkään mennä katsomaan Lauraa ja vauvaa. Sen sijaan hän lähti juhli-
maan varpajaisia. Kuukaudeksi.

– Juominen muutti minut tunnekylmäksi. Olin tunteeton ja välipitämätön niin lapsiani kuin kaikkia muitakin kohtaan. Ainoa rakkauteni oli alkoholi. Viimeiset vuodet tinttaaminen oli itsetuhoista. Ajattelin, että kunhan tarpeeksi juon, joku paikka sanoo lopulta poks.

Sarin elämänmuutos alkoi siitä, kun Laura toi vauvan näytille, ja sanoi, että jos et lähde hoitoon, voit unohtaa hänet ja lapsenlapsen.

– Ajattelin vielä menomatalla, että vaikka nyt aloitan hoidon, niin voin silti juoda illat. Soitan pakolliset puhelut lapsille iltakymmeneltä: äitillä kaikki hyvin, luuri kiinni ja pullo auki.

Tämä ajatus muuttui heti peril-

le päästyä, Avominnan infotilaisuudessa.

Sari oivalsi kertaheittolla, että hänen juomisensa ei ole hallinnassa eikä normaalia. Häneen kolahatti ajatus alkoholismista aivojen hermosolutason sairautena. Että alkoholisti on tavallaan allerginen alkoholille, eikä voi juoda ollenkaan, aivan kuin omena-allergikko ei voi syödä omenaa. Se vapautti syyllisyydestä ja häpeästä, mutta ei vastuusta hoitaa sairautta.

– Olin tottunut ajatukseen, että juon, koska olen paska ihminen, pohjasakkaa. Oli sanoin kuvaamatoman vapauttavaa puhua sairaudesta. Kyllä minä sairautta haluan hoitaa!

HOITO ON OLLUT muun muassa rankkaa menneisyyden läpikäymistä. Pelottavimmalta tuntui se päivä, jolloin Laura, Paula ja Sarin vanhemmat kertoivat Sarille päin näköä, miltä hänen juomisensa on tuntunut.

– Vasta heitä kuultuani aloin ymmärtää, minkälaiseen elämään olen lapseni ja vanhempani laittanut.

Ne oivallukset jatkuivat edelleen, vaikka Sari on ollut kaksi ja puoli vuotta raittiina. Mennyt elämä pulpahtaa tämän tästä mieleen uudesta näkövinkkelistä.

– Kesällä itkeä rämsin kesken pyykinpesun kaksi tuntia siitä, miten olin voinut sanoa 13- ja 14-vuotiaalle tytoille, että hyvinhän te taällä pärjätte, kun nämä joutuivat asumaan kaksistaan. Vauvauduin ehkä kaksi kertaa katsomaan heitä.

Alkoholia Sarin ei ole tehnyt kertaakaan mieli raitistumisen jälkeen. Lauralla meni vuosi, että hän oppi luottamaan siihen.

– Laura sanoi silloin, että enää hän ei ensimmäiseksi ajattele, että olen juomassa, jos en vastaa puhelimeen. Laura joutui ottamaan suurimman vastuun, kun minä join. Raitistumiseni on ollut iso prosessi myös hänelle.

Sarille on päivänselvää, että ilman Lauraa häntä ei enää olisi. Hän olisi juonut itsensä hengiltä. ♦